

§ 557

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomas Rantasen ym. valtuustoaloitteesta ATT:n suunnittelukilpailusta koskien ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen pi- lottikohdetta

HEL 2021-006776 T 00 00 03

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingiläisten yhteisöllisyyden lisääminen on tärkeä asia. Sen avulla voimme vaikuttaa arjen kokemuksiin ja negatiivisten ilmiöiden torjuntaan. Viime aikoina erityisesti ikääntyvien helsinkiläisten yksinäisyys ja turvattomuuden tunne on ollut esillä julkisessa keskustelussa. Kaupungin tehtävänä on huolehtia, että tähän ongelmaan pyritään löytämään poikkihallinnollisia ja vaikutukseltaan merkittäviä ratkaisuja. Tavoitteena on, että pystymme vaikuttamaan helsinkiläisten ikääntyvien arkeen mahdollisimman positiivisella tavalla lisäämällä kanssakäymisiä ja vähentämällä arjen ongelmia.

Asuntotuotanto rakennuttaa senioreille suunnattuja kohteita sekä Helsingin kaupungin asunnot Oy:lle (Heka) että Helsingin Asumisoikeus Oy:lle (Haso). Nämä hankkeet ovat osa helsinkiläisten ikääntyneiden asukkaiden asumisratkaisuja, tarjoten monipuolisesti erilaisia vaihtoehtoja itsenäisestä asumisesta ympärivuorokautiseen hoiva-asumiseen asti. Asunto-tuotannon rakennuttamat kohteet ovat olleet pääosin tavanomaisia valtion pitkällä korkotukilainalla rakennettuja kerrostaloja, joissa vanhenevan väestön erityistarpeet on huomioitu. Käytetty ikäraja asuntoihin hakeutumiseksi on ollut 55 vuotta ja nämä ARA-rahoitteiset asunnot ovat olleet hyvin kysytyjä. Paljon tukea tarvitseville ikäihmisille rakennetaan tulevana vuosina useita seniorikeskuksia ympäri Helsinkiä.

Asuntotuotannon suunnitteluohjeissa seniorikohteet on huomioitu lisäohjeilla esteettömyydestä, laitteista, varusteista ja turvallisuudesta. Näillä ohjeilla ja suunnittelunohjauksella pyritään vastaamaan ikääntyvän väestön haasteisiin ja tukemaan asumista omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Yhteistilat suunnitellaan mahdollistamaan ja lisäämään yhteisöllisyyttä ja arjen kohtaamisia.

Viimeisin asuntotuotannon rakennuttama seniorikohde valmistui Haagan tammikuussa 2021 (Heka Haaga Isonnevankatu 3 ER). Loppuvuoden aikana rakenteille on lähdyssä Malmin alueelle Heka Malmi Salavakuja 2 ER. Kohteiden suunnittelussa on pyritty huomiomaan asuk-

kaiden yhteisöllisyys ja arjen kohtaamiset. Yhteistilojen sijoittelulla, arki-reittien suunnittelulla ja pihan toimintojen avulla on pyritty vastaamaan aloitteessa nostettuun huoleen vanhusten yksinäisyydestä ja yhteisöllisyydestä. Näin on luotu puitteet paremmalle arjelle, yhteisöllisyydelle ja yksinäisyyden vähentämiselle.

Edellä mainittujen kohteiden lisäksi asuntotuotannolla on suunnitteilla useita muita seniori-kohteita Hekan ja Hason hallintaan. Lisäksi asuntotuotannon tulevien vuosien hankelistalla on useita suuria seniorikeskuksia. Nämä kohteet on suunniteltu paljon palveluja tarvitseville ikääntyville, kuten muistisairaille. Vuosaaren seniorikeskuksesta asuntotuotanto järjesti arkkitehtuurikutsukilpailun, jonka ratkaisu julkistetaan lokakuun 2021 alussa. Tämän kilpailun tehtävänä on löytää arkkitehtuurilta, kaupunkikuvaltaan sekä toiminnaltaan erinomainen ratkaisu Vuosaaren alueelle. Kilpailussa osallistujilla oli mahdollisuus myös kehittää seniorikeskusten tematiikkaa ja toimintoja käyttäjän toimintojen pohjalta. Koskelan seniorikeskukselle taas etsitään toteuttajaa SR-urakalla loppuvuonna 2021. Vanhoja palvelutaloja peruskorjataan nykyisin ryhmäkotikäyttöön pääosin muistisairaille ikääntyneille, kuten juuri valmistunut Heka Myllypuro Myllymatkantie 4 ER.

On tärkeää, että laajasti tiedostettu vanhusten yksinäisyys saadaan vähenemään ja erilaisia ratkaisuja kehitetään. Asuntotuotanto näkee tavoitteen tärkeänä ja tavoiteltavana. Seniorikohteissa voidaan tematiikkaa edelleen kehittää yhteisöllisyyden edistämistä ja kanssakäymisen lisäämisen kannalta, kuitenkin huomioiden ikääntyvän väestön yksityisyyden ja rauhan tarve.

Valtuustoaloitteessa pyydetään asuntotuotantoa järjestämään kilpailu ikääntyvien yhteisöllisen asumisen pilottikohteesta. Aloitteessa korostetaan kilpailun mahdollisuutta tarjota rakenteellisia ratkaisuja ikääntyvien laajasti tunnistettuun yksinäisyyden ongelmaan. Lisäksi aloitteessa huomioidaan mahdollisuus luoda tukipalveluille uusia toimintamalleja. Arkkitehtuurikilpailu tarjoaa sinällään hyvän lähtökohdan kehitellä uusia ideoita vanhusten asuinrakentamiseen. Usein kilpailuissa saadaan monipuolisia ja mielenkiintoisia ratkaisuja, mutta joiden toteuttaminen kohtuuhintaisessa asuntotuotannossa voi käytännössä kuitenkin osoittautua haasteelliseksi. Pitkällä korkotuella rahoitetussa tuotannossa tulee myös huomioida ARAn säännöt ja lainoituksen mahdollisuudet. Seniorikohteissa on paljon pieniä asuntoja, joka jo lähtökohtaisesti nostaa kustannuksia ja vaatii tiukkaa ohjelmointia ja suunnittelun ohjausta.

Suunnittelunohjaus, yhteistyö kaupungin eri palveluiden kesken ja kohteiden suunnittelussa määritellyt tavoitteet ovat hyviä keinoja varmistamaan valtuustoaloitteen tavoitteiden saavuttamisen erillisen arkkitehtuurikilpailun sijasta. Vuosaaren seniorikeskuksen kutsukilpailu vastaa-

12.10.2021

kin jo osaltaan valtuustoaloitteen tavoitteisiin ja kehittää ikääntyvien helsinkiläisten asumista ja sen tulevaisuuden malleja. Valtuustoaloitteen esittämän mukaisen uuden senioriasumista koskevan arkkitehtuurikilpailun järjestäminen ei tällä hetkellä ole asuntotuotannon suunnitelmissa. Mahdollisuus sellaisen järjestämiseen myöhemmin on toki mahdollista, mikäli todetaan, että nykyisillä hankintamenettelyillä ei saavuteta riittävän monipuolista senioreille kohdennettua kaupungin tuottamaa asuntokantaa.

Esittelijä

va. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Rami Nurminen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 27635
rami.nurminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 02.06.2021 Rantanen Tuomas Aloite ATT:n suunnittelukilpailusta koskien ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen pilottikohdetta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Tuomas Rantanen ja 18 muuta valtuutettua ovat tehneet 23.6.2021 seuraavan valtuustoaloitteen:

Aloite ATT:n suunnittelukilpailusta koskien ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen pilottikohdetta

Olen tehnyt ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen näkökulmaa avanneen aloitteen vuonna 2015. Toisaalta kaupunginhallitus käsitteli 29.8.2016 valtuustossa tekemääni toivomuspontta, joka kuului seuraavasti: "Valtuusto edellyttää, että kaupunki selvittää, voisiko ikääntyneiden kotona-asumista tukea tuottamalla sellaisia yhteisöasumiseen perustuvia aravavuokrataloja, joissa kotihoidon palveluja voidaan hoitaa keskitetympin ja samalla laadukkaammin."

Asian käsittelyssä kaupunginhallitus päätyi jatko-ohjeistuksen suhteen varautuneelle kannalle, vaikka ehdotuksesta saadut lausunnot olivat

pääosin myönteisiä. Esimerkiksi asuntotuotantoimikunta esitti lausunnossaan mahdollisuutta tutkia vanhojen palvelutalojen peruskorjausta yhteisölliseen senioriasumiseen. Asuntotuotantotoimisto puolestaan korosti lausunnossaan, että tämä voisi olla "osaltaan vastaus yksinäisyyden ja eristyneisyyden torjumiseen", ja että "asukkaiden ja kaupungin kannalta palvelujen tuottaminen yhteisölliseen senioritaloon on mahdollista toteuttaa järkevästi ja kustannustehokkaasti".

Tällä aloitteelle esitämme, että kaupunki ohjeistaa ATT:n järjestämään suunnittelukilpailun, jonka tavoitteena on toteuttaa pilottikohteena yksi sellainen HEKA:n aravuokratalo, joka tukeutuu ikääntyneiden asukkaiden yhteisölliseen asumiseen.

Kilpailun tavoitteena olisi tutkia sitä, miten tilankäyttö tällaisessa kohteessa tarjoaisi asukkaille sosiaalisen kohtaamisen ja yhdessä harrastamisen luontevan ympäristön siten, että tarjolla on aina myös omaan pieneen asuntoon vetäytymisen mahdollisuus. Samalla suunnittelytyössä kannattaa edellyttää yhteistyötä kaupungin sotetoimialan kanssa niin, että samalla tutkitaan tilaratkaisuihin tukeutuvia malleja ikääntyneiden tukipalvelujen tehokkaan järjestämisen kannalta.

Aiemman aloitteen ja ponnen käsittelyn yhteydessä valmistelussa ymmärrettiin väärin niiden perimmäinen tarkoitus. Tällainen kokeilu ei korvaisi muita senioriasumisen muotoja eikä siinä tarkoituksena ole ohjata yhteisöllisyyttä korostavan asumisen piiriin ketään, jolla ei ole siihen omaa motivaatioita. Sen sijaan hankkeen tarkoitus on tutkia muualla Euroopassa sosiaalisen asuntotuotannon osalta aktiivisemmin toteutettuja yhteisöllisiä malleja ja soveltaa niitä nimenomaan erityisiä tarpeita omaavassa ikääntyneiden ryhmässä.

Kaupungin Asuntotuotantotoimisto on aiemmin tehnyt yhteisöllisen asumisen kokoilukohteita ilman tällaista hallintamuoto- ja ikäryhmärajausta. Toteutuvan kokeilukohteen kokemuksia voidaan tietenkin hyödyntää myös muiden hallintomuotojen piirissä.

Aloitteen pohjimmainen tavoite on pyrkiä lisäämään ikääntyneiden asumisen laatua nimenomaan tarjoamalla rakenteellisia ratkaisuja laajasti tunnistettuun vanhusten yksinäisyyden ongelmaan. Sivutuotteena on mahdollisuus luoda ikääntyneiden tukipalveluille uusia toimintamalleja. Lisäksi yleistyessään tällainen malli antaa eväitä kehittää kaupungin aravuokra-asuntojen kiertoa sellaiseksi, että se nykyistä paremmin mukailee ihmisten ikääntymisen mukana tapahtuvaa tarpeiden muutosta.

Lausuntopyyntö

12.10.2021

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 13.10.2021 mennessä.

Esittelijä

vs. toimialajohtaja
Sija Hyvärinen

Lisätiedot

Rami Nurminen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 27635
rami.nurminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 02.06.2021 Rantanen Tuomas Aloite ATT:n suunnittelu-
kilpailusta koskien ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen pilottikohtetta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano